

БҚО қоршаған
ортасының жай-күйі
туралы ақпараттық
бюллетень

Қараша 2023 жыл

Қазақстан Республикасының
Экология және табиғи
ресурстар министрлігі
"Қазгидромет" РМҚ
Экологиялық мониторинг
департаменті

	Мазмұны	Бет
	Алғы сөз	3
1	Атмосфералық ауаның ластануының негізгі көздері	4
2	Атмосфералық ауа сапасын бақылау	4
3	Батыс Қазақстан облысының аумағындағы жер үсті суларының сапасына Мониторинг жүргізу	8
4	Радиациялық гамма-фон	10
5	Атмосфераның беткі қабатындағы радиоактивті түсулердің тығыздығы	10
6	Жауын-шашын сапасының жағдайы	11
7	Қосымша 1	12
8	Қосымша 2	13

Алғы сөз

Ақпараттық бюллетень ұлттық гидрометеорологиялық қызметтің бақылау желілеріндегі қоршаған ортаның жай-күйі мониторингін жүргізу жөніндегі «Қазгидромет» РМК мамандандырылған бөлімшелерінде орындалған жұмыс нәтижелері бойынша дайындалған.

Бюллетень Батыс Қазақстан облысы (әрі қарай БҚО) аумағындағы қоршаған ортаның жай-күйі туралы мемлекеттік органдарды, қоғамдастықтарды және тұрғындарды ақпараттандыруға арналған және ластану деңгейінің болып жатқан өзгерістер үрдісін ескере отырып, ҚР Қоршаған ортаны қорғау саласындағы іс-шаралардың тиімділігін одан әрі бағалау үшін қажет.

Батыс Қазақстан облысының атмосфералық ауа сапасын бағалау

1. Атмосфералық ауа ластануының негізгі көздері.

ҚР статистика жөніндегі комитеттің мәліметтері бойынша облыста стационарлы көздерден келетін ластаушы заттар көлемі 33,303 мың т құрады.

2. Орал қаласы атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Орал қ. аумағындағы атмосфералық ауа жай-күйін бақылау 4 автоматтық станцияларда жүргізіледі (1 Қосымша).

Қалада жалпы 6 көрсеткішке дейін анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2) көміртегі оксиді; 3) азот диоксиді; 4) азот оксиді; 5) озон; 6) күкіртті сутегі, 7) аммиак

Әрбір бекеттің орналасқан орындары мен анықталатын көрсеткіштері тізімі туралы ақпарат 1-кестеде ұсынылған.

1-кесте

Орал қ. бақылау бекеттерінің орналасу орны мен анықталатын қоспалар

Бекет нөмірі	Сынама мерзімі	Бақылау жүргізу	Бекет мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
2	әр 20 минут сайын	үзіліссіз режимде	Гагарин көш., 25	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, күкірт сутегі
3			Даумов көш. (С.М.Кирова ат. парк)	азот диоксиді, азот оксиді, күкірт диоксиді, көміртегі оксиді,
5			Мұхит көш. (Мирлан базары)	азот диоксиді, күкірт диоксиді, азот оксиді, көміртегі оксиді, күкірт сутегі, озон,
6			Жәңгірхан көш., 45В	азот диоксиді, азот оксиді, көміртегі оксиді.

Орал қаласында (1 нүкте) стационарлық бақылау бекеттерінен басқа жылжымалы экологиялық зертхана жұмыс істейді, оның көмегімен ауа сапасын өлшеу 10 көрсеткіш бойынша жүргізіледі (1 қосымша): 1) қалқыма бөлшектері; 2) күкірт диоксиді; 3) көміртек оксиді; 4) азот диоксиді; 5) азот оксиді; 6) күкіртті сутегі; 7) көмірсутектер; 8) формальдегид; 9) бензол.

2023 жылғы қараша айына Орал қаласындағы атмосфералық ауа сапасының мониторинг нәтижелері.

Бақылау желісінің деректері бойынша Орал қаласының атмосфералық ауасының ластану деңгейі **көтеріңкі** деп бағаланды, ол СИ=2,4 (көтеріңкі деңгей) және ЕЖҚ=0% № 5 бекеттегі көміртегі оксиді бойынша анықталды.

Көміртегі оксидінің максималды бір реттік концентрациясы - 2,43 ШЖШ_{м.б.}, күкірт сутегі - 1,04 ШЖШ_{м.б.}, басқа ластаушы заттардың концентрациясы ШЖШ-дан аспады.

Орташа тәуліктік концентрациялар шекті рұқсат етілген нормадан аспады.

Экстремалды жоғары және жоғары ластану (ЖЛ және ЭЖЛ) жағдайлары: ЖЛ (10 ШЖК астам) және ЭЖЛ (50 ШЖК астам) тіркелген жоқ.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінен асып кету еселігі және асып кету жағдайларының саны 2-кестеде көрсетілген.

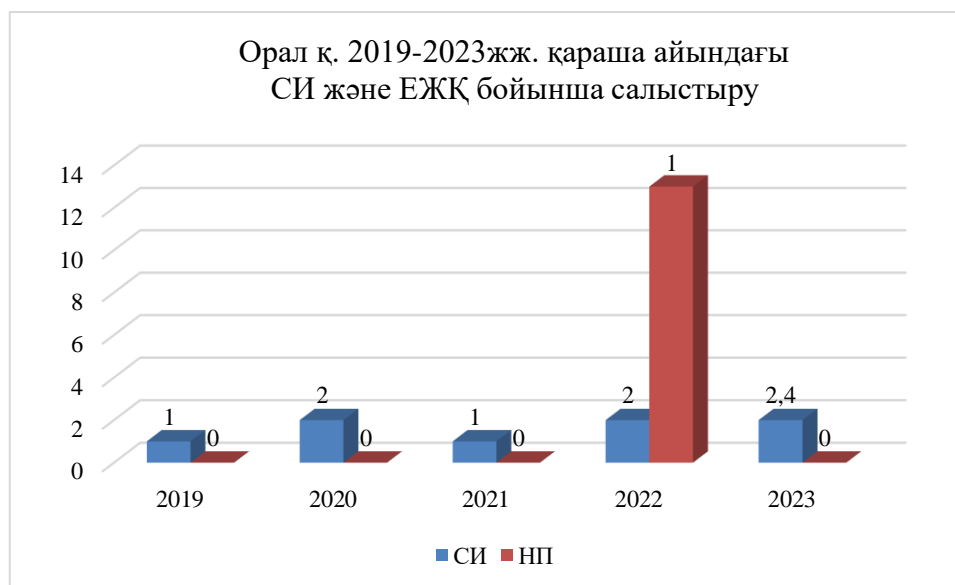
2-кесте

Атмосфералық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыр		Ең жоғарғы бір реттік шоғыр		ЕУҚ	ШЖШ арту жағдайларының саны		
	мг/м ³	ШЖШ _{о.т.} асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ _{м.} асу еселігі	%	>ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
							оның ішінде	
Орал қ.								
Күкірт диоксиді	0,01	0,15	0,02	0,04	0	0	0	0
Көміртегі оксиді	0,2	0,07	12,13	2,43	0	7	0	0
Азот диоксиді	0,01	0,3	0,11	0,56	0	0	0	0
Азот оксиді	0,005	0,08	0,09	0,23	0	0	0	0
Күкіртті сутегі	0,0004		0,01	1,04	0	0	0	0
Озон	0,01	0,4	0,03	0,20	0	0	0	0

Қорытынды:

Соңғы бес жылда атмосфералық ауа ластануының деңгейі келесі жағдайда өзгеріп отырған:

Кестеден көріп отырғанымыздай, соңғы бес жылда Орал қаласының атмосфералық ауасының ластану деңгейі төмен, 2022-2023 жылдары –көтеріңкі.

2023 жылғы қараша арналған атмосфералық ауаның сапасын экспедициялық өлшеу нәтижелері.

3-кесте

Бақылаулар бойынша ластаушы заттардың максималды концентрациясы
Оралда _

Анықталған қоспалар	Таңдау нүктелері	
	№1	
	мг/м ³	ШЖК
RM-10 аспалы бөлшектер	0,2690	0,8967
Күкірт диоксиді	0,0118	0,0236
Көміртегі оксиді	2,25	0,45
Азот диоксиді	0,0049	0,0244
Азот оксиді	0,03760	0,94
күкіртті сутек	0,0009	0,1125
Күкіртті сутегі	0	0

Ластаушы заттардың максималды бір реттік концентрациясы рұқсат етілген норма шегінде болды.

Ақсай қаласы атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Ақсай қ. аумағындағы атмосфералық ауа жай-күйін бақылау 1 автоматтық станцияларда жүргізіледі (1 Қосымша).

Жалпы қалада 7 көрсеткішке дейін анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2) көміртегі оксиді; 3) азот диоксиді; 4) азот оксиді; 5) күкіртті сутегі.

Әрбір бекеттің орналасқан орындары мен анықталатын көрсеткіштер тізімі туралы ақпарат 5-кестеде ұсынылған.

5-кесте

Ақсай қ. бақылау бекеттерінің орналасу орны мен анықталатын қоспалар

Бекет нөмірі	Сынама мерзімі	Бақылау жүргізу	Бекет мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
4	әр 20 минут сайын	үзіліссіз режимде	Утвинская көшесі, 17	күкірт диоксиді, азот оксиді, көміртегі оксиді, күкірт сутегі,

2023 жылғы қараша айындағы Ақсай қаласындағы атмосфералық ауа сапасының мониторинг нәтижелері.

Ақсай қаласындағы бақылау желісінің деректері бойынша атмосфералық ауаның ластану деңгейі **төмен** деп бағаланды, күкірт сутегі бойынша СИ=1,1 (көтеріңкі деңгей) және ЕЖҚ=0 мәнімен анықталды.

Күкіртті сутегінің максималды бір реттік концентрациясы - 1,1 ШЖШ_{м.б.}, басқа ластаушы заттардың концентрациясы ШЖШ-дан аспады.

Орташа тәуліктік концентрациялар ластаушы заттар шекті рұқсат етілген нормадан аспады.

Экстремалды жоғары және жоғары ластану (ЖЛ және ЭЖЛ) жағдайлары: ЖЛ (10 ШЖК астам) және ЭЖЛ (50 ШЖК астам) тіркелген жоқ.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінен асып кету еселігі және асып кету жағдайларының саны 6-кестеде көрсетілген.

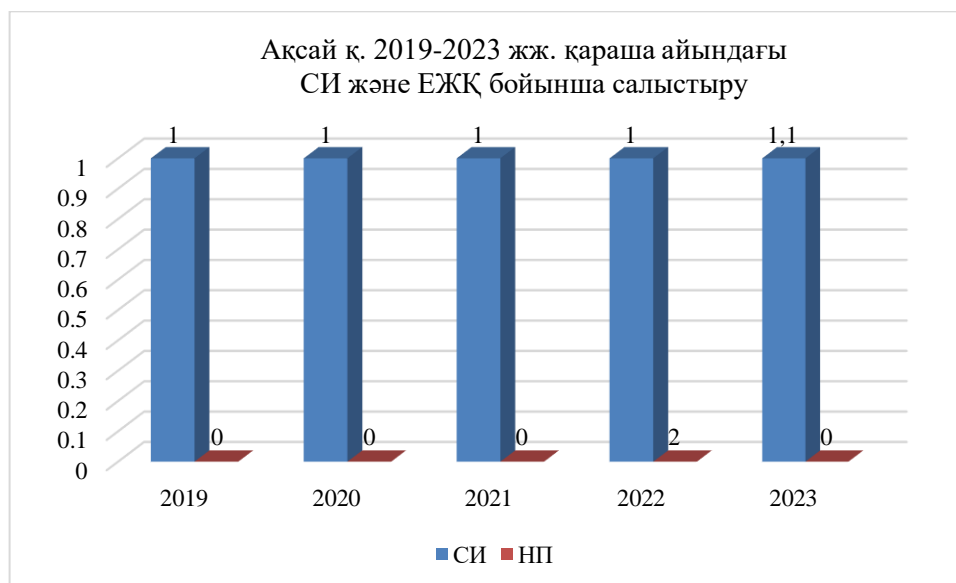
6-кесте

Атмосфералық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыр		Ең жоғарғы бір реттік шоғыр		ЕУҚ	ШЖШ арту жағдайларының саны		
	мг/м ³	ШЖШ _{о.т.} асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ _{м.б.} асу еселігі	%	>ШЖШ	>5	>10
							ШЖШ	ШЖШ
Ақсай қ.								
Күкірт диоксиді	0,003	0,06	0,159	0,32	0	0	0	0
Көміртегі оксиді	0,367	0,12	4,916	0,98	0	0	0	0
Азот оксиді	0,007	0,12	0,098	0,25	0	0	0	0
Күкіртті сутегі	0,0006		0,009	1,10	0	2	0	0

Қорытынды:

Соңғы бес жылда атмосфералық ауа ластануының деңгейі келесі жағдайда өзгеріп отырған:

Кестеден көріп отырғанымыздай қараша айында соңғы бес жылда Ақсай қаласының атмосфералық ауасының ластану деңгейі төмен.

Бөрлі ауылының атмосфералық ауасының сапасына мониторинг .

Бөрлі ауылы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 1 автоматты станцияда жүргізіледі (1-қосымша).

Жалпы қала бойынша 5 -ке дейін көрсеткіш анықталады: 1) күкірт диоксиді
3) озон; 4) күкірт сутегі .

Орналасу орындары туралы ақпарат және әрбір постта анықталатын көрсеткіштер тізімі берілген.

7-кесте

Бақылау бекеттерінің орналасуы және анықталған қоспалар Бөрлі елді мекені

Сан пост	Таңдау мерзімдері	Бақылаулар жасау	Пошта мекенжайы	Анықталған қоспалар
төрт	әр 20 минут сайын	үздіксіз режимде	ст. Чарнаев , 14/2	күкірт диоксиді, озон, күкіртті сутек

2023 жылғы қараша айындағы Бөрлі а. атмосфералық ауа сапасының мониторинг нәтижелері.

Бөрлі кентіндегі бақылау желісінің мәліметтері бойынша атмосфералық ауаның ластану деңгейі **төмен** деп бағаланды, СИ=0,8 (төмен деңгей) және ЕЖҚ=0 мәнімен анықталды.

Ластаушы заттардың максималды бір реттік және орташа тәуліктік концентрациясы ШЖШ-дан аспады.

Экстремалды жоғары және жоғары ластану (ЖЛ және ЭЖЛ) жағдайлары: ЖЛ (10 ШЖК астам) және ЭЖЛ (50 ШЖК астам) тіркелген жоқ.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінен асып кету еселігі және асып кету жағдайларының саны 8-кестеде көрсетілген.

8-кесте

Атмосфералық ауаның ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыр		Ең жоғарғы бір реттік шоғыр		ЕЖҚ	ШЖШ арту жағдайларының саны		
	мг/м ³	ШЖШ _{о.т.} асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ _{м.б.} асу еселігі	%	>ШЖШ	>5	>10
							ШЖШ	ШЖШ
Бөрлі								
Күкірт диоксиді	0,0064	0,13	0,0157	0,03	0	0	0	0
Озон	0,0051	0,17	0,1052	0,66	0	0	0	0
Күкіртті сутегі	0,0019		0,0062	0,78	0	0	0	0

3. Батыс Қазақстан облысы аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторингі

Батыс Қазақстан облысы бойынша жер үсті суларының сапасына бақылау 9 су объектісінің (Жайық, Шаған, Деркөл, Елек, Шыңғырлау, Қараөзен, Сарыөзен, Көшім су арнасы және Шалқар көлі) 17 тұстамасында жүргізілді.

Жер үсті суларын зерттеу кезінде су сынамаларында су сапасының 43 физикалық және химиялық көрсеткіштері анықталады: температура, қалқыма заттар, түсі, мөлдірлігі, сутегі көрсеткіші (рН), еріген оттегі, ОБТ5, ОХТ, құрамында тұз бар негізгі иондар, биогенді элементтер, органикалық заттар (мұнай өнімдері, фенолдар), ауыр металдар, пестицидтар.

Жайық, Елек өзінде бассейнінің 2 бақылау нүктесі бойынша түптік шөгінділер сынамасы алынды (кесте 3).

Түптік шөгінділер сынамасында ауыр металдар (қорғасын, кадмий, марганец, мыс, мырыш, никель, хром) мен органикалық заттардан (мұнай өнімдері) талдау жасалды.

Батыс Қазақстан облысы аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторинг нәтижелері.

Қазақстан Республикасының су объектілерінің су сапасын бағалауға арналған негізгі нормативтік құжаттар «Су объектілерінде судың сапасын жіктеудің бірыңғай жүйесі» (бұдан әрі - Бірыңғай жіктеме) болып табылады.

Су объектілерінің су сапасы Бірыңғай жіктеме бойынша келесідей бағаланады:

Су объектісінің атауы	Су сапасының класы		Ластаушылар	өлш. бірл.	Концентрация
	2022 ж. қараша	2023 ж. қараша			
Жайық өзені	3 класс	2 класс	Қалқыма заттар	мг/дм ³	20,8
Шаған өзені	3 класс	1 класс			
Деркөл өзені	3 класс	1 класс			
Елек өзені	4 класс	2 класс	Хлоридтер	мг/дм ³	319,1
Шыңғырлау өзені	4 класс	нормаланбайды (>5 класс)	Хлоридтер	мг/дм ³	460,9
Сарыөзен өзені	4 класс	4 класс	Қалқыма заттар	мг/дм ³	22
Қараөзен өзені	4 класс	3 класс	Магний	мг/дм ³	23,4
Көшім су арнасы	4 класс	4 класс	Қалқыма заттар	мг/дм ³	21

*- параметр бұл классқа нормаланбайды

3 кесте

Кестеден көріп отырғанымыздай, 2022 жылдың қараша айымен салыстырғанда Шаған, Деркөл өзендерінің жерүсті суының сапасы 3 кластан 1 класқа ауысты – жақсарды, Жайық өзенінің жерүсті суының сапасы 3 кластан 2 класқа ауысты – жақсарды, Елек өзенінің жерүсті суының сапасы 4 кластан 2 класқа ауысты – жақсарды, Қараөзен өзенінің жерүсті суының сапасы 4 кластан 3 класқа ауысты – жақсарды. Шыңғырлау өзенінің жерүсті суының сапасы 4 кластан нормаланбайды >5 кластан жоғары класқа ауысты – нашарлады. Сарыөзен өзенінің және Көшім су арнасының жерүсті суларының сапасы өзгеріссіз қалды.

Батыс Қазақстан облысының су объектілеріндегі негізгі ластаушы қалқыма заттар, магний мен хлоридтер болып табылады.

Осы көрсеткіштер бойынша сапа нормативтерінің асып кетуі негізінен көптеген халық жағдайында қалалық сарқынды сулардың төгінділеріне тән.

2023 жылдың қараша айында Батыс Қазақстан облысының аумағында ЖЛ жағдайы табылған жоқ.

Тұстамалар бөлінісінде су объектілерінің сапасы жөніндегі ақпарат 2-қосымшада көрсетілген.

4. Радиациялық гамма-фон

Радиациялық гамма-фонның мөлшері жергілікті аумақта күн сайын 2 метеорологиялық станцияда (Орал, Тайпақ) өлшенді.

Облыстың елді мекендері бойынша атмосфераның жер қабатының радиациялық гамма-фонының орташа мәндері 0,1-0,23 мкЗв/сағ шегінде болды, облыс бойынша орташа радиациялық гамма-фон 0,15 мкЗв / сағ құрады және рұқсат етілген шектерде болды.

5. Атмосфераның жерге жақын қабатында радиоактивті түсулердің тығыздығы.

Батыс Қазақстан облысының аумағында атмосфераның жерге жақын қабатының радиоактивті ластануын бақылау көлденең планшеттер арқылы ауа сынамаларын алу 2 метеорологиялық станцияда (Орал, Тайпақ) жүзеге асырылды. Барлық станцияларда бес тәуліктік сынама алу жүргізілді.

Облыс аумағындағы атмосфераның жер бетіндегі қабатындағы радиоактивті түсулердің орташа тәуліктік тығыздығы 1,5-2,3 Бк/м² аралығында болды.

Облыс бойынша түсу тығыздығының орташа шамасы 1,8 Бк/м² құрады, бұл шекті рұқсат етілген деңгейде болды.

1-сур. Батыс Қазақстан облысының аумағындағы радиациялық гамма-фон мен радиоактивті түсулердің тығыздығын бақылау метеостансаларының орналасу сызбасы

6. Атмосфералық жауын-шашынның жай-күйі

Атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамын бақылау 4 метеостанцияда (Орал, Ақсай, Жалпақтал, Каменка) жаңбыр суының сынамаларын алудан тұрды.

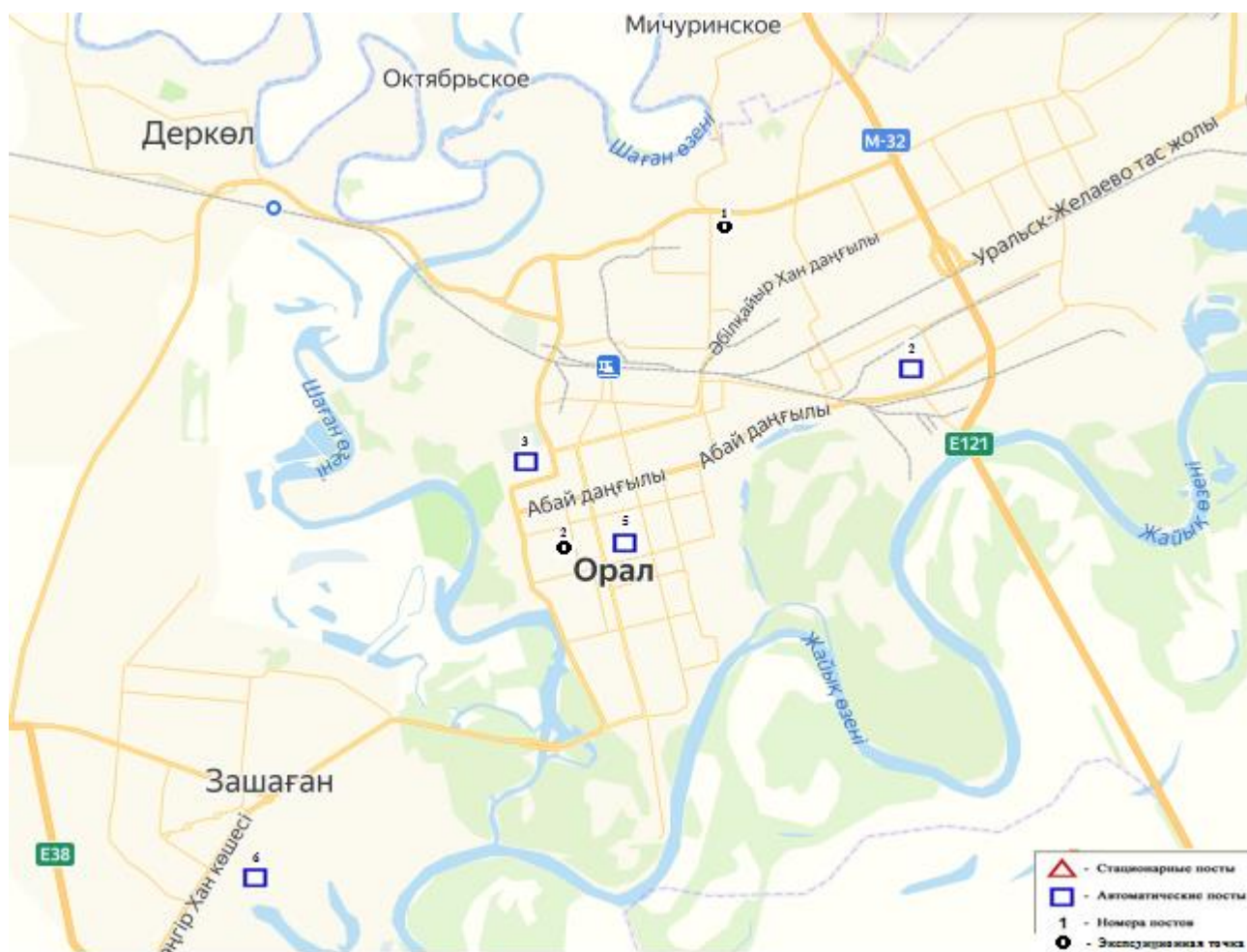
сульфаттар – 20,29%, гидрокарбонаттар – 38,54%, кальций иондары – 15,1%, хлоридтер – 9,32%, натрий иондары – 6,25%, магний иондары – 2,72%, калий иондары-3,76%, аммоний иондары -1,63%, нитрат-2,38%.

Ең үлкен жалпы минералдану Орал МС – де – 55,12 мг/л, ең азы – 40,87 мг/л-Ақсай МС-де байқалды.

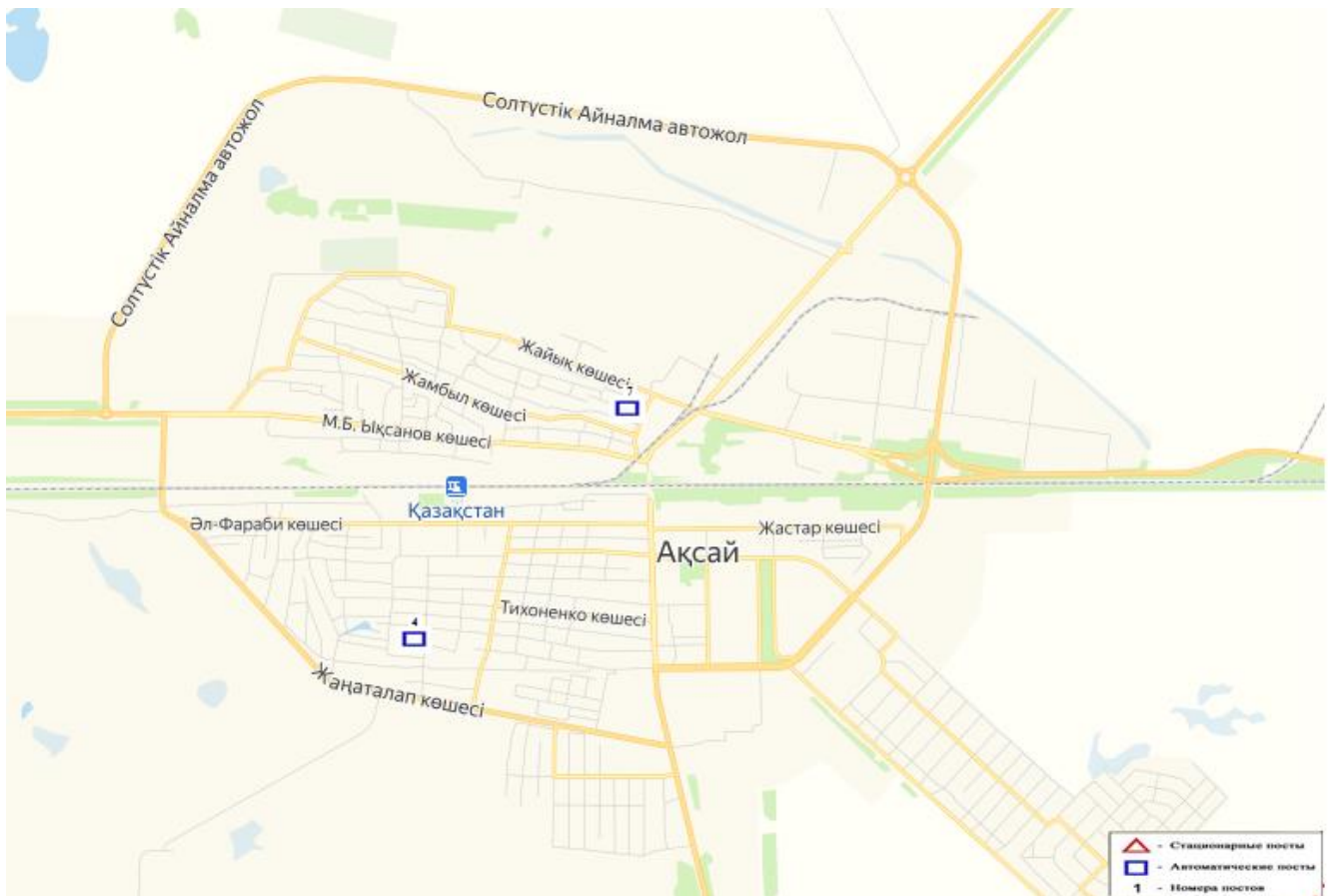
Атмосфералық жауын-шашынның меншікті электр өткізгіштігі 65,0 мкСм/см (Ақсай МС) - ден 87,0 мкСм/см (Орал МС) - ге дейін болды.

Жауын-шашынның қышқылдығы әлсіз қышқыл ортадан бейтарап ортаға дейін сипатқа ие және 6,39 (Жалпақтал МС) 7,03 (Орал МС) аралығында болады.

1 Қосымша

Орал қаласының атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

2 сур. – Ақсай қаласының атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

3 сур. – Бурлин а. қаласының атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

**Батыс Қазақстан облысы жер үсті су сапасының тұстамалар бойынша
ақпараты**

Су объектісі және тұстама	Физика-химиялық параметрлердің сипаттамасы	
Жайық өзені	судың температурасы 7-ден бастап 10°С, сутегі көрсеткіші 7,16-7,25, суда ерітілген оттегінің концентрациясы – 9,8-10,98 мг/дм ³ , ОБТ ₅ – 2,21-2,8 мг/дм ³ , мөлдірлігі-17-18 см.	
Январцево ауылынан 0,5 км төмен	4 класс	қалқыма заттар – 21 мг/дм ³ . Қалқыма заттар нақты концентрациясы фондық кластан асады.
Орал қаласынан 0,5 км жоғары	1 класс	
Орал қаласынан 11,2 км төмен,гидробекеті	3 класс	магний – 22,8 мг/дм ³ , қалқыма заттар – 21 мг/дм ³ . Магний нақты концентрациясы фондық кластан аспайды. Қалқыма заттар нақты концентрациясы фондық кластан асады.
Көшім ауылы	1 класс	
Тайпақ ауылы	1 класс	
Шаған өзені	судың температурасы 8-ден бастап 10° С, сутек көрсеткіші 7,15-7,27 құрады, суда ерітілген оттегінің концентрациясы 10,56-10,8 мг/дм ³ , ОБТ ₅ орташа 2,25-2,6 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі – 17-18 см.	
Орал қаласынан 0,4 км жоғары, шұңқырдан 1 км жоғары	1 класс	
Шаған өзеніннің сағасынан 0,5 км жоғары	1 класс	
Чувашинский ауылы	1 класс	
Деркөл өзені	су температурасы 10°С, сутегі көрсеткіші 7,2-7,24 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 10,46-10,75 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 2,21-2,23 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі 17-18 см.	
Селекционный ауылы	1 класс	
Ростоши ауылы	1 класс	
Елек өзені	су температурасы 6°С, сутегі көрсеткіші 7,32 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 10,85 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 2,5 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі - 18 см.	
Шілік ауылы	2 класс	хлоридтер – 319,1 мг/дм ³ . Хлоридтер нақты концентрациясы фондық кластан аспайды.

Шыңғырлау өзені	су температурасы 9°C, сутегі көрсеткіші 7,16 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 10,65 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 2,9 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі -17 см.	
Григорьевка ауылы	нормаланбайды (>5 класс)	хлоридтер – 460,9 мг/дм ³ . Хлоридтер нақты концентрациясы фондық кластан аспайды.
Сарыөзен өзені	су температурасы 10°C, сутегі көрсеткіші 7,3-7,35 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 10,12-10,86 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 2,23-2,5 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі 17-18 см.	
Бостандық ауылы	4 класс	қалқыма заттар – 22 мг/дм ³ . Қалқыма заттар нақты концентрациясы фондық кластан асады.
Қошанкөл ауылы	1 класс	
Қараөзен өзені	су температурасы 10-12°C, сутегі көрсеткіші 7,3-7,31 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 10,37-10,87 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 2,32-2,5 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі 18 см.	
Жалпақтал ауылы	3 класс	магний – 20,4 мг/дм ³ . Магний нақты концентрациясы фондық кластан аспайды.
Қайыды ауылы	3 класс	магний – 26,4 мг/дм ³
Көшім су арнасы	су температурасы 8°C, сутегі көрсеткіші 7,25 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 10,26 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 2,21 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі 17 см.	
Көшім ауылынан ОШ дейін 0,5 км	4 класс	қалқыма заттар -21 мг/дм ³ . қалқыма заттар нақты концентрациясы фондық кластан асады.

Анықтамалық бөлім

Елді мекендер ауасындағы ластаушы заттардың шекті жол берілетін шоғырлануы (ШЖШ)

Қоспалар атауы	ШЖШ мәні, мг/м ³		Қауіптілік классы
	Максималды бір-реттік	Орташа тәуліктік	
Азот диоксиді	0,2	0,04	2
Азот оксиді	0,4	0,06	3
Аммиак	0,2	0,04	4
Бенз/а/пирен	-	0,1 мкг/100 м ³	1
Бензол	0,3	0,1	2
Бериллий	0,09	0,00001	1
Қалқыма заттар (бөлшектер)	0,5	0,15	3

PM 10 қалқыма бөлшектер	0,3	0,06	
PM 2,5 қалқыма бөлшектер	0,16	0,035	
Хлорлы сутегі	0,2	0,1	2
Кадмий	-	0,0003	1
Кобальт	-	0,001	2
Марганец	0,01	0,001	2
Мыс	-	0,002	2
Мышьяк	-	0,0003	2
Озон	0,16	0,03	1
Қорғасын	0,001	0,0003	1
Күкірт диоксиді	0,5	0,05	3
Күкірт қышқылы	0,3	0,1	2
Күкірт сутегі	0,008	-	2
Көміртегі оксиді	5,0	3	4
Фенол	0,01	0,003	2
Формальдегид	0,05	0,01	2
Фторлы сутегі	0,02	0,005	2
Хлор	0,1	0,03	2
Хром (VI)	-	0,0015	1
Мырыш	-	0,05	3

«Қалалық және ауылдық елді мекендердің атмосфералық ауасына қатысты гигиеналық нормативі» (2022 жылдың 2 тамыздан СанЕжәнеН №70)

Атмосфералық ластану индексінің дәрежесін бағалау

Градациялар	Атмосфералық ауаның ластануы	Көрсеткіштер	Бір айға бағалануы
I	Төменгі	СИ ЕЖҚ, %	0-1 0
II	Көтеріңкі	СИ ЕЖҚ, %	2-4 1-19
III	Жоғары	СИ ЕЖҚ, %	5-10 20-49
IV	Өте жоғары	СИ ЕЖҚ, %	>10 >50

52.04.667–2005 ЖҚ, мемлекеттік органдарды, қоғамдықтарды және тұрғындарды ақпараттандыруға арналған атмосфералық ластанудың жай-күйі құжаттары. Жасақтауға, құруға, баяндауға және күтуге қатысты жалпы талаптар

Суды пайдалану санаттары (түрлері) бойынша су пайдалану классының жіктелуі

Суды пайдалану санаты (түрі)	Арнауы/тазалау типі	Суды пайдалану классы				
		1 класс	2 класс	3 класс	4 класс	5 класс
Балық шаруашылығына арналған суды пайдалану	Ақсерке	+	+	-	-	-
	Тұқы	+	+	-	-	-
	Қарапайым суды дайындау	+	+	-	-	-

Шаруашылық-ауыз суына арналған суды пайдалану	Кәдімгі суды пайдалану	+	+	+	-	-
	Қарқынды суды пайдалану	+	+	+	+	-
Рекреациялық суды пайдалану (мәдени-тұрмыстық)		+	+	+	-	-
Суару	Дайындықсыз	+	+	+	+	-
	Қарталарда тұндыру	+	+	+	+	+
Өнеркәсіп:						
Технологиялық мақсаттар, салқындату үрдістері		+	+	+	+	-
Гидроэнергетикалық		+	+	+	+	+
Пайдалы қазбаларды өндіру		+	+	+	+	+
Көліктік		+	+	+	+	+

Су нысандарындағы судың сапасын сұрыптаудың бірыңғай жүйесі (09.11.2016-дан АШМ СРК №151 бұйрығы)

Радиациялық қауіпсіздік нормативі*

Нормаланатын көлемдер	Доза шектері
Тиімді доза	Тұрғындар
	Кез келген кезекті 5 жылда орташа мәні жылына 1 мЗв, бірақ жылына 5 мЗв аспайды

*«Радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің санитарлық-эпидемиологиялық талаптары»

БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ БОЙЫНША «ҚАЗГИДРОМЕТ» РМК

МЕКЕН ЖАЙЫ:

**ОРАЛ ҚАЛАСЫ
ЖӘҢГІРХАН КӨШ. 61/1
ТЕЛ. 8-(7112)-50-20-21**

E MAIL: LAB_ZKO@METEO.KZ